U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Radana Malíka v právní věci žalobce: **Y. K.**, zast. Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 1. 2017, čj. OAM-59/LE-LE05-LE05-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2017, čj. 2 Az 14/2017-27,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobce podal dne 18. 5. 2016 žádost o mezinárodní ochranu, ve které uvedl, že mu hrozí mučení a nelidské zacházení. Při pohovoru dne 9. 6. 2016 upřesnil, že z Ruské federace vycestoval v roce 1998, neboť se obával ruských bezpečnostních složek. Pracoval totiž jako manažer soukromé společnosti, kterou vlastnil švýcarský občan, ruské bezpečnostní složky mu však nabídly, aby vedení společnosti převzal a o majitele společnosti se prý „postarají“. To žalobce odmítl. Z tohoto důvodu proti němu bylo v Ruské federaci zahájeno vykonstruované trestní stíhání pro trestný čin podvodu jako pomsta, že nabídce nevyhověl. Jako další důvod pro udělení mezinárodní ochrany uvedl žalobce to, že všechny jeho blízké osoby (dcera z prvního manželství, nynější manželka a jejich dvě děti) žijí v ČR. Žalovaný žalobcova tvrzení nepodřadil pod žádný z možných důvodů pro udělení azylu či doplňkové ochrany, jeho žádost proto zamítl.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou městský soud zamítl rozsudkem ze dne 2. 6. 2017. Žalobce neuvedl konkrétní skutečnosti, které by prokazovaly korupci či jiné nestandardní postupy ve vztahu k jeho trestnímu řízení a které by ve svém výsledku mohly představovat pronásledování ze strany státu. Soud se ztotožnil též se závěrem, že správní orgán nemá pravomoc zkoumat zákonnost postupu orgánů v trestním či extradičním řízení. Ani rodinná situace žalobce nepředstavuje důvod, pro který by měl požívat mezinárodní ochrany.

[3] V kasační stížnosti proti rozsudku městského soudu žalobce (stěžovatel) namítl, že rozsudek je nepřezkoumatelný, neboť soud nereagoval na jeho námitku, že správní orgán měl posoudit oprávněnost vydávacího řízení do Ruské federace. K tomu stěžovatel odkázal na stanovisko pléna Ústavního soudu Pl. ÚS-st. 37/13 ze dne 13. 8. 2013. Soud rovněž nezdůvodnil svůj závěr, že stěžovatel byl pronásledován pouze v důsledku svého působení v určité společnosti a že jeho případ nesouvisí s mocenskými zájmy.

[4] Dále stěžovatel namítá nesprávné posouzení právní otázky, které rozvádí do tří částí. Předně městský soud nesprávně označil za původce pronásledování soukromou osobu a uvedl, že měl stěžovatel nejprve vyhledat pomoc ruských státních orgánů. Jak však již stěžovatel uvedl v řízení o mezinárodní ochraně, jeho obavy z pronásledování způsobují osoby, které jsou příslušníky ruských bezpečnostních složek a které se začaly angažovat v jeho podnikání. Za státní původce pronásledování je nutno považovat všechny příslušníky orgánů veřejné moci, tedy i příslušníky bezpečnostních složek. Není přitom povinností žadatele o mezinárodní ochranu, aby prokazoval, že neměl možnost využít vnitrostátní ochrany. Není ani jeho povinností nejprve tuto ochranu vyhledat, a až v případě neúspěchu požádat o mezinárodní ochranu. Naopak je povinností správního orgánu, aby prokázal a odůvodnil, že žadatel měl možnost vyhledat vnitrostátní ochranu (viz rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008-70).

[5] Druhou nesprávně posouzenou otázkou je podle stěžovatele jeho trestní stíhání, které by mohlo představovat pronásledování ve smyslu Ženevské úmluvy. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že žalovaný ani soud nemohou hodnotit spravedlivost probíhajícího trestního řízení v Ruské federaci ani to, zda je tato otázka relevantní pro posouzení udělení mezinárodní ochrany; k tomu odkázal na rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008-70, a ze dne 16. 5. 2013, čj. 5 Azs 10/2012-68 (podle kterého může být za pronásledování považováno i trestní řízení vedené proti žadateli v zemi původu, pokud je mučením donucen přiznat se k trestným činům, které nespáchal). Žalovaný i soud rozhodli převážně na základě skutečnosti, že české trestní soudy rozhodly o přípustnosti vydání stěžovatele do jeho vlasti. Zcela přitom odhlédli od skutečnosti, že celé trestní řízení vedené proti stěžovateli v Ruské federaci trpí zásadními nedostatky spravedlivého procesu.

[6] Podle třetí části této námitky soud nesprávně posoudil také význam intenzity zásahu do stěžovatelova soukromého a rodinného života. Stěžovatel netvrdí, že jeho rodinný život je jediným azylově relevantním důvodem. Ve vztahu k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu však měl městský soud zhodnotit skutečnost, že stěžovatel žije na území České republiky 17 let, má zde dceru, která je občankou České republiky, stěžovatelova nynější manželka a jejich dvojčata jsou sice občané Ukrajiny, mají však na území České republiky povolen trvalý pobyt; proti tomu stojí silný zásah v podobě trestního stíhání stěžovatele v Ruské federaci, které by s ohledem na jeho dosavadní průběh mohlo trvat několik dalších let. Nadto v případě odsouzení by se stěžovatel prakticky nemohl vídat se svou rodinou. K otázce zásahu do rodinného života stěžovatel odkázal na rozsudek NSS ze dne 28. 11. 2008, čj. 5 Azs 46/2008-71. Soud nadto vycházel z nepravdivých informací, ačkoliv měl přístup k informacím pravdivým – stěžovatelova manželka a jejich dvojčata nejsou občany Ruské federace, jak uvedl soud, a dvojčata nejsou dcery, nýbrž dcera a syn.

[7] Stěžovatel proto navrhl, aby NSS zrušil napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný navrhl, aby NSS kasační stížnost zamítl. Stěžovatel neuvedl žádnou skutečnost, která by dokládala souvislost mezi nabídkou převzetí vedení společnosti, kterou mu předložil údajný vysoký funkcionář bezpečnostních složek v Ruské federaci, a jeho trestním stíháním. Nic také v průběhu správního řízení nenasvědčovalo tomu, že by stěžovatel byl předmětem zájmu ruského režimu na ovlivňování průběhu či výsledku trestního řízení. Žalovaný zopakoval, že mu nepřísluší v řízení o mezinárodní ochraně přezkoumávat zákonnost postupu orgánů země původu v trestním řízení či orgánů v řízení extradičním. Ve vztahu k rodinnému životu stěžovatele je nutno upřednostnit zájem státních orgánů Ruské federace na jeho přítomnosti za účelem trestního řízení.

[9] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud po posouzení přípustnosti kasační stížnosti zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele (§ 104a s. ř. s.). Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou (viz usnesení publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS).

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] Nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu by zakládala přijatelnost kasační stížnosti, pokud by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé; takovou vadu však NSS neshledal. Městský soud se dostatečně věnoval zjištěním žalovaného i tvrzením stěžovatele, popsal rozhodný skutkový stav a se všemi žalobními námitkami se řádně a srozumitelně vypořádal. Stěžovatel odkázal na stanovisko pléna Ústavního soudu, podle kterého správní orgán není vázán skutkovými a právními závěry, které učinil soud, a může je posuzovat samostatně; rozhodnutí soudu o přípustnosti vydání cizince tak nebrání tomu, aby správní orgán udělil mezinárodní ochranu z důvodů, které soud zhodnotil jako přípustné pro vydání. NSS se s tímto názorem ztotožňuje, nijak z něj ovšem nevyplývá povinnost správního orgánu zkoumat oprávněnost vydávacího řízení do Ruské federace.

[12] Podle NSS stěžovatel zkresluje úvahy žalovaného i městského soudu: oba orgány totiž správně uvedly, že nemohou posuzovat, zda má být stěžovatel vydán k trestnímu stíhání, ale současně se zabývaly tím, zda tvrzení, podle nějž se v trestním stíhání projevuje zájem příslušníků bezpečnostních složek o stěžovatele, může vést k udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a zda toto trestní stíhání může představovat nelidské či ponižující zacházení, pro něž by stěžovateli náležela doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu. I NSS však souhlasí s tím, že případné vady a neobvyklosti trestního stíhání, k němuž má být stěžovatel vydán, nemají být předmětem zkoumání v řízení ve věci mezinárodní ochrany. Nepřezkoumatelností netrpí ani ta část odůvodnění, v níž městský soud vysvětloval příčinu stěžovatelových potíží důvody majetkovými, nikoli politickými. Úsudek soudu je zde logicky založen na shromážděných zjištěních a zejména na stěžovatelových vlastních tvrzeních.

[13] K věcnému projednání kasační stížnosti nemohou vést ani námitky poukazující na nesprávné posouzení různých právních otázek v řízení před městským soudem. Stěžovatel se sice na podporu své argumentace dovolává judikatury NSS, ovšem takové, v níž se řeší otázky jiné než v jeho případě.

[14] Obecně lze souhlasit s tím, že právě stát je typickým (klasickým) původcem pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu; rovněž je pravda, že žadatel o azyl nemá (a často ani nemůže) prokazovat svá tvrzení způsobem jinak obvyklým ve správním řízení (listiny, výpovědi svědků). I při citaci rozsudku NSS ve věci 5 Azs 66/2008 však stěžovatel přehlíží, že tento i další rozsudky (6 Azs 50/2003, 4 Azs 103/2007) hodnotí situaci, ve které žadatel přinášel dostatečně konkrétní a věrohodná tvrzení. Judikatura také zdůrazňuje, že správní orgán by měl vést pohovor tak, aby případné nedostatky či nepřesnosti v cizincově příběhu odstranil, ne aby mu je kladl k tíži.

[15] Ve stěžovatelově věci ovšem byla situace jiná. Stěžovatel poskytl správnímu orgánu jen velmi obecný popis okolností, pro které se domnívá, že za jeho problémy v roce 1998 stály „vysoce postavené osoby z bezpečnostních složek“. Pohovor s ním byl veden korektně, správnímu orgánu se však ani při něm nepodařilo zjistit nic bližšího. I NSS tedy ve shodě s městským soudem pokládá za mnohem pravděpodobnější (*nikoli za stejně pravděpodobné-srov. rozsudky ve věcech 2 Azs 71/2006 a 5 Azs 66/2008 – jako to, že stěžovatele hledaly a jeho blízké mučily bezpečnostní složky, které se následně stěžovateli pomstily zahájením trestního stíhání za podvod*), že za stěžovatelovými potížemi v roce 1998 stály soukromé osoby, nikoli představitelé státu. Zároveň je zřejmé, že stěžovatel nepožádal o ochranu žádné státní orgány, a v takové situaci nemůže účinně žádat o ochranu teprve orgány cizího státu (srov. např. rozsudky ve věcech 4 Azs 5/2003 a 3 Azs 22/2004).

[16] V další části své námitky, týkající se trestního stíhání coby pronásledování podle zákona o azylu, stěžovatel opět zkresluje postup žalovaného a městského soudu. Není pravda, že zamítavé výroky obou orgánů jsou založeny jen nebo převážně na tom, že stěžovatel má být podle rozhodnutí českých orgánů vydán k trestnímu stíhání do Ruské federace. Naopak žalovaný i soud zkoumali věcně, zda skutečnosti tvrzené stěžovatelem mohou představovat pronásledování nebo zda mohou vést k obavám z nelidského či ponižujícího zacházení. Judikatura, kterou stěžovatel cituje, je nepřiléhavá (ve věci 5 Azs 66/2008 žadatel požádal o mezinárodní ochranu okamžitě po svém příletu do ČR, objasnil správnímu orgánu dostatečně uvěřitelně různé konkrétní okolnosti svého příběhu a ani žalovaný nezpochybnil, že se o žadatele v jeho zemi opakovaně zajímala policie; ve věci 5 Azs 10/2012 byl žadatel ve své zemi původu mučením donucen přiznat se k trestným činům, které nespáchal, což lze pokládat současně za pronásledování i za nelidské a ponižující zacházení). Stěžovatel v projednávané věci ovšem požádal o mezinárodní ochranu až po mnoha letech pobytu v ČR a neuvedl nic, co by mohlo vést k závěru o tom, že v jeho věci je právě trestní stíhání oním pronásledováním („*pomstou*“) ze strany státu nebo že již vlastní proces trestního stíhání představuje nelidské či ponižující zacházení. To, že stěžovatel označuje různé aspekty svého trestního stíhání za podivné či zmanipulované, ještě nesvědčí o nelidském zacházení, jak je už uvedeno výše (srov. k tomu rozsudek NSS ze dne 12. 4. 2012, čj. 7 Azs 9/2012-46). K souvislostem řízení ve věci mezinárodní ochrany a extradičního řízení pak lze dále odkázat na rozsudek NSS ze dne 22. 7. 2014, čj. 9 Azs 117/2014-93.

[17] Konečně i otázku zásahu do soukromého a rodinného života vyřešil městský soud v souladu s judikaturou NSS. Rozsudek ve věci 5 Azs 46/2008 je v kasační stížnosti citován nevhodně: účastník v oné věci neměl v ČR žádné podstatné rodinné vazby a citovaná obecná pasáž se týká jiných otázek (vycestování a vyhoštění cizince, resp. povinnosti správního orgánu udělit v určitých případech vízum za účelem strpění pobytu navzdory správnímu vyhoštění). Soudu tak není zřejmé, jak stěžovatel hodlal tímto odkazem podpořit svou argumentaci.

[18] Otázku udělení humanitárního azylu bude správní orgán posuzovat vždy případ od případu; soudní přezkum se pak omezuje na to, zda rozhodnutí správního orgánu nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem (viz rozsudek NSS ve věci 5 Azs 47/2003). K otázce humanitárního azylu se NSS vyjádřil např. v rozsudku ze dne 11. 3. 2004, čj. 2 Azs 8/2004-55: tento druh ochrany připadá v úvahu typicky u osob zvláště těžce postižených či nemocných, případně v kombinaci s vysokým věkem, nebo u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory. Stěžovatel netvrdí, že by jeho situace typově spadala do tohoto okruhu, ani netvrdí, že by žalovanému nebyly známy jeho osobní poměry a že by se jimi nezabýval. Žalovanému byla stěžovatelova osobní situace známa a vypořádal se s ní dostatečně. Žalovaný i soud uvedli nesprávný údaj, podle nějž jsou stěžovatelova manželka a dvojčata občany Ruské federace (ve skutečnosti jde o občany Ukrajiny); tato nepřesnost však neměla vliv na celkové posouzení možnosti udělit humanitární azyl (už vůbec je pak nepodstatné, jakého pohlaví jsou stěžovatelovy děti).

[19] Zákon o azylu a ustálená judikatura NSS tak poskytují dostatečnou odpověď na všechny námitky uvedené v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání.

[20] Kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a NSS ji proto odmítl podle§ 104a s. ř. s. pro nepřijatelnost.

[21] Výrok o náhradě nákladů řízení se při odmítnutí kasační stížnosti opírá o § 60 odst. 3 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. října 2017

Zdeněk Kühn
předseda senátu